Ilmiy tadqiqotlar va ularning yechimlari jurnali
Aoka guvohnoma № 323759 ISSN: 3060-4818

BANK ASOSIY VOSITALARINING MAZMUNI VA ULARNING TURLARI

Igamov Hasan Shuxrat o'g'li
Samarqand iqtisodiyot va
servis instituti talabasi
Ismoilov Bahriddin Xaybullayevich
Samarqand iqtisodiyot va
servis instituti talabasi
Esanov Oybek Madatovich
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
Boshqa tarmoqlarda buxgalteriya
hisobi va audit kafedrasi kata o'qituvchisi
https://doi.org/10.5281/zenodo.24014948

ANNOTATSIYA. Mazkur maqolada bank faoliyatida asosiy vositalarning iqtisodiy mazmuni, ularning bank operatsiyalarini tashkil etish va uzluksiz amalga oshirishdagi o'rni hamda o'ziga xos xususiyatlari yoritilgan. Bank asosiy vositalarining tarkibi va turlari, ularni tasniflash mezonlari, iqtisodiy vazifalari hamda foydalanish jarayonining o'ziga xos jihatlari tahlil qilingan. Shuningdek, asosiy vositalarning bank moliyaviy-xo'jalik faoliyatidagi ahamiyati, ulardan samarali foydalanish, eskirish qiymatini hisoblash va ularning holati ustidan nazoratni tashkil etish masalalariga e'tibor qaratilgan. Maqolada bank asosiy vositalarini to'g'ri tasniflash va hisobga olish bank resurslaridan oqilona foydalanish, moddiy-texnik bazani mustahkamlash hamda bank faoliyati samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biri ekanligi asoslab berilgan
Kalit so'zlar: Bank, tijorat banklari, asosiy vositalar, bank aktivlari, asosiy vositalarning tasnifi, moddiy-texnik baza, amortizatsiya, eskirish qiymati, buxgalteriya hisobi, aktivlardan samarali foydalanish.

ANNOTATION. This article examines the economic essence of fixed assets in banking, their role in the organisation and continuous implementation of banking operations, as well as their distinctive characteristics. It analyses the composition and types of banks' fixed assets, the criteria for their classification, their economic functions, and the specific aspects of their utilisation. Particular attention is also paid to the significance of fixed assets in the financial and economic activities of banks, their efficient utilisation, the calculation of depreciation, and the organisation of control over their condition. The article substantiates that the proper classification and accounting of banks' fixed assets constitute important factors in ensuring the rational use of banking resources, strengthening the material and technical infrastructure, and improving the overall efficiency of banking activities.
Keywords: Banking, commercial banks, fixed assets, bank assets, classification of fixed assets, material and technical infrastructure, depreciation, depreciation value, accounting, efficient utilisation of assets.

АННОТАЦИЯ. В статье рассматриваются экономическая сущность основных средств в банковской деятельности, их роль в организации и обеспечении непрерывности банковских операций, а также характерные особенности. Проанализированы состав и виды основных средств банков, критерии их классификации, экономические функции и специфические аспекты их использования. Особое внимание уделено значению основных средств в финансово-хозяйственной деятельности банков, вопросам их эффективного использования, начисления амортизации и организации контроля за их состоянием. В статье обосновывается, что правильная классификация и надлежащий учёт основных средств банков являются важными факторами рационального использования банковских ресурсов, укрепления материально-технической базы и повышения эффективности банковской деятельности в целом.

Ключевые слова: банковская деятельность, коммерческие банки, основные средства, банковские активы, классификация основных средств, материально-техническая база, амортизация, сумма износа, бухгалтерский учёт, эффективное использование активов.

KIRISH. Hozirgi sharoitda bank tizimining barqaror faoliyat yuritishi nafaqat moliyaviy resurslarni samarali boshqarish, balki zarur moddiy-texnik bazani shakllantirish va undan oqilona foydalanishga ham bevosita bog‘liq. Bank xizmatlari ko‘lami kengayib, operatsion jarayonlar tobora raqamlashtirilayotgan bir paytda binolar, inshootlar, kompyuter va server uskunalari, aloqa vositalari, transport hamda boshqa uzoq muddat foydalaniladigan moddiy obyektlarning ahamiyati saqlanib qolmoqda. Mazkur obyektlar bankning kundalik faoliyatini tashkil etish, mijozlarga xizmat ko‘rsatish uzluksizligini ta’minlash va ichki jarayonlarning texnik jihatdan qo‘llab-quvvatlanishida muhim o‘rin tutadi.

Asosiy vositalar bank aktivlarining muhim tarkibiy qismi bo‘lib, ularning tarkibi, texnik holati va foydalanish darajasi bankning operatsion imkoniyatlari hamda xarajatlariga ta’sir ko‘rsatadi. Shu sababli asosiy vositalarni faqat moddiy boyliklar yig‘indisi sifatida emas, balki bank faoliyatining barqarorligi va samaradorligini ta’minlovchi iqtisodiy resurs sifatida baholash lozim. Ularni to‘g‘ri tasniflash, hisobga olish, amortizatsiyasini belgilangan tartibda hisoblash va saqlanishi ustidan nazoratni tashkil etish buxgalteriya hisobi hamda aktivlarni boshqarish tizimining muhim vazifalaridan hisoblanadi.

Bunda asosiy vositalar qiymatining shakllanishi, ularning xizmat muddati, jismoniy va ma’naviy eskirishi hamda yangilanish ehtiyoji o‘zaro bog‘liq holda ko‘rib chiqilishi zarur. Chunki vositalardan foydalanish samaradorligi ularning mavjudligi bilangina emas, balki bank ehtiyojlariga mosligi, texnik jihatdan yaroqliligi va boshqaruv qarorlarida hisob ma’lumotlaridan qay darajada foydalanilishi bilan ham belgilanadi. Mazkur masalalarni o‘rganish bank aktivlari tarkibini to‘g‘ri baholash va resurslardan foydalanish bo‘yicha asoslangan qarorlar qabul qilishga xizmat qiladi.

Mazkur mavzuning dolzarbligi bank asosiy vositalarining iqtisodiy mazmunini aniq ochib berish, ularning turlarini tasniflash va bank faoliyatidagi funksional ahamiyatini izchil yoritish zarurati bilan belgilanadi. Ushbu maqolaning maqsadi bank asosiy vositalarining mohiyati va o‘ziga xos xususiyatlarini o‘rganish, ularni asosiy tasnifiy belgilariga ko‘ra guruhlash hamda ulardan samarali foydalanishning bank faoliyati uchun ahamiyatini asoslab berishdan iborat.

ASOSIY QISM. Bank asosiy vositalarining iqtisodiy mazmuni va o‘ziga xos xususiyatlari

Bank asosiy vositalari bank muassasasining moliyaviy-xo‘jalik faoliyatini amalga oshirishda uzoq muddat davomida foydalaniladigan, moddiy shaklga ega bo‘lgan va o‘z qiymatini foydalanish jarayonida

bosqichma-bosqich mahsulot, xizmat yoki davr xarajatlariga o‘tkazib boradigan aktivlar hisoblanadi. Ular bankning kundalik operatsiyalarini bajarish, mijozlarga xizmat ko‘rsatish, axborot almashinuvini tashkil etish hamda ichki boshqaruv jarayonlarini ta’minlash uchun zarur iqtisodiy resurslar sirasiga kiradi. Asosiy vositalarning muhim jihati shundaki, ular bank faoliyatida bir martalik foydalanish uchun emas, balki bir necha hisobot davri davomida xizmat qilish maqsadida shakllantiriladi.

Bank asosiy vositalarining iqtisodiy mohiyatini ochib berishda ularning boshqa aktivlardan farqli xususiyatlarini hisobga olish lozim. Birinchidan, ular moddiy shaklga ega bo‘lib, bank faoliyatining tashkiliy va texnik ehtiyojlarini qondiradi. Ikkinchidan, foydalanish muddati nisbatan uzoq bo‘lib, iqtisodiy naf keltirish imkoniyatini bir necha davr davomida saqlaydi. Uchinchidan, foydalanish jarayonida jismoniy va ma’naviy eskirishga uchraydi. To‘rtinchidan, ularning boshlang‘ich qiymati belgilangan hisob siyosati va amaldagi buxgalteriya hisobi qoidalariga muvofiq shakllantirilib, tegishli tartibda hisobga olinadi. Mazkur xususiyatlar asosiy vositalarni bank aktivlarining alohida iqtisodiy kategoriyasi sifatida o‘rganish zarurligini ko‘rsatadi.

Bank asosiy vositalarining tarkibi va tasnifi

Bank faoliyatida foydalaniladigan asosiy vositalar vazifasi, iqtisodiy mazmuni va foydalanish yo‘nalishiga ko‘ra turli guruhlarga ajratiladi. Ularning to‘g‘ri tasniflanishi buxgalteriya hisobini tashkil etish, aktivlar holatini baholash va boshqaruv qarorlarini qabul qilishda muhim ahamiyat kasb etadi. Amaliy jihatdan bank asosiy vositalarini quyidagi asosiy guruhlarga ajratish mumkin:

Birinchidan, binolar va inshootlar. Ushbu guruhga bankning ma’muriy binolari, filiallari, mijozlarga xizmat ko‘rsatish shoxobchalari, omborxonalar hamda boshqa xizmat ko‘rsatish obyektlari kiradi. Mazkur vositalar bank faoliyatining tashkiliy asosini shakllantirib, xodimlar va mijozlar uchun zarur ish muhitini yaratadi. Binolarning texnik holati, foydalanish qulayligi va xavfsizlik talablariga muvofiqligi xizmat ko‘rsatish jarayonining sifatiga ta’sir ko‘rsatadi.

Ikkinchidan, kompyuter va axborot texnologiyalari uskunalari. Bank faoliyatining zamonaviy bosqichida kompyuterlar, serverlar, ma’lumotlarni qayta ishlash qurilmalari, tarmoq uskunalari va boshqa texnik vositalar alohida ahamiyatga ega. Ular bank operatsiyalarini avtomatlashtirish, axborotlarni saqlash va qayta ishlash, elektron xizmatlarni ko‘rsatish hamda ma’lumotlar almashinuvini ta’minlashga xizmat qiladi. Ushbu vositalarning texnik jihatdan yangilanib borishi bankning operatsion imkoniyatlarini kengaytirishda muhim omil hisoblanadi.

Uchinchidan, bankomatlar va o‘z-o‘ziga xizmat ko‘rsatish qurilmalari. Bankomatlar, to‘lov terminallari va boshqa maxsus qurilmalar mijozlarga ayrim bank xizmatlaridan mustaqil foydalanish imkonini beradi. Ular bank xizmatlarining hududiy qamrovini kengaytirish, mijozlarga xizmat ko‘rsatish jarayonini qulaylashtirish va filiallarning operatsion yuklamasini kamaytirishga yordam beradi. Shu bois ushbu vositalarning joylashuvi, texnik sozligi va uzluksiz ishlashini ta’minlash bank uchun muhim vazifalardan biridir.

To‘rtinchidan, mebel va xo‘jalik jihozlari. Ushbu guruhga ish stollari, o‘rindiqlar, seyflar, hujjatlarni saqlash shkaflari va boshqa uzoq muddat foydalaniladigan jihozlar kiradi. Ular bevosita bank operatsiyalarini amalga oshirmasligi mumkin, biroq xodimlarning mehnat faoliyatini tashkil etish, hujjatlar va moddiy boyliklarni saqlash hamda xizmat ko‘rsatish sharoitlarini yaxshilashda muhim o‘rin tutadi.

Beshinchidan, transport vositalari va maxsus texnikalar. Bankning xizmat avtomobillari va boshqa transport vositalari inkassatsiya bilan bog‘liq tashkiliy jarayonlar, xizmat safarlari, moddiy resurslarni tashish hamda bankning hududiy bo‘linmalari o‘rtasidagi aloqalarni ta’minlashda foydalanilishi mumkin. Ularning ekspluatatsiya holati va texnik xizmat ko‘rsatish xarajatlari ham asosiy vositalarni boshqarish jarayonida hisobga olinishi zarur.

Asosiy vositalarni baholash, amortizatsiya va ulardan foydalanish samaradorligi

Bank asosiy vositalarini samarali boshqarish ularning qiymatini to‘g‘ri shakllantirish va buxgalteriya hisobida haqqoniy aks ettirish bilan chambarchas bog‘liq. Asosiy vositalarning boshlang‘ich qiymati, odatda, ularni sotib olish yoki qurish bilan bevosita bog‘liq xarajatlarni, shuningdek, aktivni mo‘ljallangan holatga keltirish uchun zarur sarflarni qamrab oladi. Keyingi davrlarda esa ularning balans qiymati tanlangan hisob modeli, kapitalizatsiya qilinadigan xarajatlar va amortizatsiya hisob-kitoblari asosida shakllanadi. Bu jarayonda moliyaviy hisobot standartlari hamda bankning hisob siyosati talablariga rioya etish muhimdir.

Asosiy vositalarning foydalanish muddati davomida qiymatini tizimli ravishda xarajatlarga o‘tkazish amortizatsiya orqali amalga oshiriladi. Amortizatsiya aktivning amortizatsiyalanadigan qiymatini uning foydali xizmat muddati davomida belgilangan tartibda taqsimlashni anglatadi. Banklarda asosiy vositalarning turi va foydalanish xususiyatidan kelib chiqib, tegishli amortizatsiya usuli tanlanadi. To‘g‘ri hisoblangan amortizatsiya xarajatlari bankning moliyaviy natijalarini haqqoniy aks ettirishga, aktivlarning balans qiymatini asosli shakllantirishga va ularni kelgusida yangilash ehtiyojini rejalashtirishga xizmat qiladi.

Asosiy vositalardan foydalanish samaradorligini baholashda faqat ularning umumiy qiymati yoki soniga tayanish yetarli emas. Bunda aktivlarning texnik holati, foydalanish darajasi, xizmat muddati, ta’mirlash xarajatlari va bank operatsiyalariga qo‘shayotgan hissasi birgalikda o‘rganilishi lozim. Masalan, zamonaviy axborot texnologiyalari uskunalarining mavjudligi bank operatsiyalarini tezkor bajarishga yordam bersa, ularning eskirishi texnik uzilishlar va qo‘shimcha xarajatlar yuzaga kelishiga sabab bo‘lishi mumkin.

Shu nuqtayi nazardan, banklarda asosiy vositalarni inventarizatsiyadan o‘tkazish, ularning texnik holatini muntazam baholash, foydalanilmayotgan aktivlarni aniqlash va zarur hollarda yangilash bo‘yicha asoslangan qarorlar qabul qilish muhim ahamiyatga ega. Ayniqsa, jismoniy eskirish bilan bir qatorda ma’naviy eskirishni ham hisobga olish zarur. Chunki ayrim texnik vositalar jismonan foydalanishga yaroqli bo‘lsa-da, zamonaviy bank operatsiyalari talablariga javob bermasligi mumkin.

Umuman olganda, bank asosiy vositalarining iqtisodiy mazmuni ularning moddiy qiymati bilangina cheklanmaydi. Ular bank faoliyatining tashkiliy, texnik va operatsion imkoniyatlarini ta’minlovchi muhim resurslar hisoblanadi. Shu sababli ularni to‘g‘ri tasniflash, baholash, hisobga olish va samarali boshqarish bankning moddiy-texnik bazasini mustahkamlash hamda faoliyat barqarorligini ta’minlashning muhim shartlaridan biridir.

NATIJALAR. Bank asosiy vositalarining iqtisodiy mazmuni va ularning bank faoliyatidagi o‘rnini o‘rganish natijasida mazkur aktivlar bankning moddiy-texnik imkoniyatlarini shakllantiruvchi hamda operatsion faoliyatining uzluksizligini ta’minlovchi muhim iqtisodiy resurs ekanligi aniqlandi. Ularning ahamiyati faqat moddiy qiymati bilan emas, balki bank xizmatlarini tashkil etish, texnologik jarayonlarni qo‘llab-quvvatlash va mijozlarga xizmat ko‘rsatish imkoniyatlariga ta’siri bilan ham belgilanadi.

Tahlil natijalari bank asosiy vositalarini foydalanish maqsadi va iqtisodiy vazifalariga ko‘ra tasniflash zarurligini ko‘rsatdi. Xususan, binolar va inshootlar, axborot texnologiyalari uskunalari, bankomatlar va o‘z-o‘ziga xizmat ko‘rsatish qurilmalari, mebel va xo‘jalik jihozlari hamda transport vositalari bank faoliyatida turli funksional vazifalarni bajaradi. Bunday guruhlash har bir aktivning bank operatsiyalaridagi ishtirokini aniqlash, ularning foydalanish holatini baholash va boshqaruv hisobini takomillashtirish uchun metodik asos yaratadi.

O‘rganishlar asosida yana bir muhim natija shundan iboratki, asosiy vositalarni boshqarishda ularning boshlang‘ich qiymati va balans qiymatini to‘g‘ri aniqlash, amortizatsiyani asoslangan tartibda hisoblash hamda texnik holatini muntazam nazorat qilish o‘zaro bog‘liq jarayonlar sifatida qaralishi lozim. Ushbu jarayonlardan birortasidagi kamchilik aktivlar qiymatining moliyaviy hisobotlarda noto‘g‘ri aks ettirilishiga, xarajatlarning asoslanmagan shakllanishiga va boshqaruv qarorlarining sifatiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin.

Shuningdek, asosiy vositalardan foydalanish samaradorligini baholashda ularning mavjudligi yoki umumiy qiymatini aniqlash bilan cheklanib qolmaslik zarurligi asoslandi. Bunda aktivlarning foydali xizmat muddati, jismoniy va ma’naviy eskirish darajasi, texnik xizmat ko‘rsatish xarajatlari, foydalanish intensivligi hamda bank faoliyatiga qo‘shayotgan hissasini kompleks baholash maqsadga muvofiq. Ayniqsa, axborot texnologiyalari va bank xizmatlarini avtomatlashtirishda foydalaniladigan uskunalarning zamonaviy talablarga muvofiqligi operatsion samaradorlikni belgilovchi omillardan biri hisoblanadi.

Tadqiqot natijalaridan kelib chiqib, banklarda asosiy vositalarni boshqarish samaradorligini oshirishga qaratilgan quyidagi amaliy yo‘nalishlar belgilandi:

- asosiy vositalarni funksional vazifalari va foydalanish xususiyatlariga muvofiq tasniflash hamda hisobini tizimli tashkil etish;
- aktivlarning texnik holati va foydali xizmat muddatini muntazam monitoring qilish;
- jismoniy eskirish bilan bir qatorda ma’naviy eskirish darajasini ham hisobga olish;
- foydalanilmayotgan yoki samaradorligi past bo‘lgan aktivlarni aniqlash va ulardan foydalanish bo‘yicha iqtisodiy jihatdan asoslangan qarorlar qabul qilish;
- amortizatsiya hisob-kitoblarining to‘g‘riligini ta’minlash va asosiy vositalarni yangilash bilan bog‘liq xarajatlarni oldindan rejalashtirish.

Natijalar shuni ko‘rsatadiki, bank asosiy vositalarini samarali boshqarish buxgalteriya hisobining aniqligi, aktivlardan foydalanish intizomi va texnik yangilanish jarayonlarining o‘zaro muvofiqligiga bog‘liq. Mazkur yo‘nalishlarni izchil amalga oshirish bankning moddiy-texnik bazasidan oqilona foydalanish, ortiqcha xarajatlarni cheklash va operatsion jarayonlarning barqarorligini ta’minlashga xizmat qiladi.

XULOSA. Olib borilgan nazariy-tahliliy o‘rganishlar shuni ko‘rsatadiki, bank asosiy vositalari tijorat banklarining moddiy-texnik bazasini shakllantirish, operatsion jarayonlarini tashkil etish va bank xizmatlarining uzluksizligini ta’minlashda muhim iqtisodiy ahamiyat kasb etadi. Ularning mohiyatini to‘g‘ri anglash, tarkibini aniq tasniflash va foydalanish xususiyatlarini hisobga olish bank aktivlarini samarali boshqarishning zarur shartlaridan biridir. Ayniqsa, bank faoliyatida axborot texnologiyalari, avtomatlashtirilgan xizmat ko‘rsatish qurilmalari va zamonaviy texnik vositalar ulushining ortib borishi asosiy vositalarni boshqarishga nisbatan yanada tizimli yondashuvni talab etmoqda. Shu nuqtayi

nazardan, banklarda asosiy vositalarni faqat mavjud moddiy resurslar sifatida emas, balki kelgusidagi operatsion imkoniyatlar va xizmat ko‘rsatish sifatiga ta’sir etuvchi iqtisodiy aktivlar sifatida baholash maqsadga muvofiq. Tadqiqot asosida bank asosiy vositalarini boshqarish samaradorligini oshirish yuzasidan bir qator amaliy takliflarni ilgari surish mumkin. Jumladan, birinchidan, asosiy vositalarning funksional vazifalari, texnik xususiyatlari va foydalanish yo‘nalishlarini hisobga olgan holda ularning tasnifini takomillashtirish zarur. Bu aktivlar to‘g‘risidagi hisob ma’lumotlarining aniqligini oshirish va ularni boshqarish jarayonini tartibga solishga yordam beradi. Ikkinchidan, asosiy vositalarning texnik holati, jismoniy va ma’naviy eskirish darajasi hamda foydali xizmat muddatini muntazam baholab borish lozim. Bunday yondashuv foydalanish imkoniyati cheklangan yoki zamonaviy bank talablariga javob bermaydigan aktivlarni o‘z vaqtida aniqlash imkonini beradi. Uchinchidan, amortizatsiya hisob-kitoblarini amaldagi me’yoriy talablar va hisob siyosatiga muvofiq tashkil etish, shuningdek, asosiy vositalarni yangilash bilan bog‘liq xarajatlarni oldindan rejalashtirish muhim hisoblanadi. To‘rtinchidan, banklarda inventarizatsiya va ichki nazorat mexanizmlarini takomillashtirish orqali foydalanilmayotgan, samarasiz ishlatilayotgan yoki ortiqcha xarajat talab qilayotgan aktivlarni aniqlashga alohida e’tibor qaratish lozim. Beshinchidan, asosiy vositalardan foydalanish samaradorligini baholashda ularning qiymati bilan bir qatorda texnik xizmat ko‘rsatish xarajatlari, foydalanish intensivligi va bank operatsiyalariga qo‘shayotgan hissasini ham hisobga olish zarur. Mazkur takliflarning izchil amalga oshirilishi banklarning moddiy-texnik resurslaridan oqilona foydalanish, aktivlarni boshqarish sifatini yaxshilash, asossiz xarajatlarni kamaytirish va moliyaviy-xo‘jalik faoliyatining barqarorligini mustahkamlashga xizmat qiladi. Shunday qilib, bank asosiy vositalarini samarali boshqarish buxgalteriya hisobi, ichki nazorat, texnik yangilanish va iqtisodiy rejalashtirish jarayonlarining o‘zaro uyg‘unligini taqozo etadi. Bu esa bank tizimining zamonaviy talablarga mos rivojlanishi va raqobatbardoshligini oshirish uchun muhim tashkiliy-iqtisodiy asos bo‘lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi. (2016, 13-aprel). Buxgalteriya hisobi to‘g‘risidagi O‘RQ-404-son Qonun. https://lex.uz/docs/2931253
2. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvi. (2021, 18-noyabr). Tijorat banklarida buxgalteriya hisobining hisobvaraqlar rejasini tasdiqlash to‘g‘risidagi 20/4-son qaror (ro‘yxat raqami 3336). https://lex.uz/uz/acts/-5744540
3. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvi. (2008, 3-may). O‘zbekiston Respublikasi banklarida buxgalteriya hisobini yuritish va buxgalteriya ishlarini tashkil qilish tartibi to‘g‘risidagi yo‘riqnomani tasdiqlash haqidagi 11/5-son qaror (ro‘yxat raqami 1834). https://lex.uz/uz/acts/-1370900
4. Xudaynazarova, D. G., & Mamadiyev, J. T. (2025). Buxgalteriyaning asosiy vositalar hisobi va uning ahamiyati. Research and Implementation, 3(9), 34–40. https://rai-journal.uz/index.php/rai/article/view/1549
5. Tashnazarov, S. N. (2023). Moliyaviy buxgalteriya hisobi 1 [Darslik]. STEP-SEL MCHJ nashriyoti.
6. Ibragimov, A. K., Marpatov, M. D., & Rizaev, N. Q. (2010). Xalqaro moliyaviy hisobot standartlari asosida banklarda buxgalteriya hisobi [O‘quv qo‘llanma]. Moliya.
7. Omonov, A. A., & Qoraliyev, T. M. (2014). Banklarda buxgalteriya hisobi [Darslik]. Iqtisod-Moliya.